

12.12.2022

Helsingin kaupunki
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Helsingin Suunnistajat ry:n lausunto Helsingin kaupungin suunnitelmista Nuuksion järviylängöllä sijaitsevien ulkoilualueiden myynnistä

Liikunta- ja urheilutapahtumien järjestäminen sekä monipuolinen omatoiminen liikunta ja ulkoilu on sallittava myös tulevaisuudessa Helsingin kaupungin nyt omistamilla ulkoilualueilla. Parhaiten tämä toteutuu, jos Helsingin kaupunki pidättäytyy alueiden myynnistä Metsähallitukselle.

Helsingin kaupunki on pitkään ylläpitänyt ulkoilualueita Luukin, Karjakaivon, Pirttimäen, Salmin ja Vaakkoin alueilla. Nämä alueet ovat olleet kaupunkilaisten aktiivisessa vapaa-ajan käytössä niiden alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti. Alueiden aiemman hoito- ja käyttösuunnitelman [1] mukaan ulkoilualueet toimivat luonnonsuojelun tukialueena keräämällä suurimman osan Nuuksion järviylängölle tulevista vierailuista, jolloin kansallispuiston ydinosat säästyvät paremmin erämaisina luonnonalueina. Helsingin kaupunki on hoitanut alueita aktiivisen liikkujan kannalta erinomaisesti.

Nuuksion kansallispuistoon tehtiin Metsähallituksen mukaan viime vuonna yli 300 000 vierailua. Kasvava kävijämäärä on herättänyt Metsähallituksessa huolta jo useamman vuoden ajan ja Nuuksion kansallispuiston valmisteilla olevassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa [2] ehdotetaan muun muassa liikkumiskieltoa usealle kansallispuiston alueelle. Helsingin kaupungin ulkoilu- ja liikunta-alueille Nuuksiossa tehdään vuosittain enemmän käyntejä kuin kansallispuistoon, vaikka alueiden pinta-ala on selvästi kansallispuiston alaa pienempi. Käyntejä oli yli 440 000 jo vuonna 2003 [1]. Tällainen käyntimäärä sopii huonosti yhteen kansallispuiston ajatuksen kanssa.

Nuuksion kansallispuiston alueella luonnonsuojelun velvoitteet ovat kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman perusteella määrääviä ja kaikki muu toiminta sovitetaan siihen. Tämä on näkynyt Helsingin Suunnistajien toiminnassa vuosien ajan, kun kaupungin alueiden vieressä olevilla Nuuksion kansallispuiston alueilla suunnistusmahdollisuuksia on rajoitettu vuosi vuodelta enemmän kansallispuiston laajennuttua; esimerkiksi Kattilan ja Halkolammen alueiden

siirryttyä osaksi kansallispuistoa suunnistustapahtumia ei juurikaan ole voitu niillä järjestää. Mikäli Helsingin kaupungin ulkoilualueita liitettäisiin Nuuksion kansallispuistoon, nykyinen laki Nuuksion kansallispuistosta suojelumääräyksineen astuisi voimaan saman tien ja alueiden käyttöä ohjaisivat sen jälkeen luonnonsuojelun velvoitteet, ei kaupunkilaisten liikuntatarpeet. Tämän takia pidämme maiden liittämistä kansallispuistoon uhkana seuran pitkään jatkuneelle toiminnalle pääkaupunkilaisten liikuttajana.

Maakuntakaavassa Uusimaa 2050 ja Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavassa - visio 2050 alueet nähdään tärkeinä ulkoilu- ja retkeilykohteina, joita tulee kehittää tästä näkökulmasta. Tältä pohjalta Helsingin Suunnistajat pitää alueiden liittämistä kansallispuistoon ei-toivottavana vaihtoehtona. Parhaiten alueet säilyisivät helsinkiläisten liikunta- ja virkistysalueena, jos Helsingin kaupunki säilyisi alueiden omistajana. Tämä varmistaisi mielestämme parhaiten vuosia jatkuneen terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeän omatoimisen liikunnan toteutumisen ja liikunta- ja urheilutapahtumien järjestämisen nykyisessä laajuudessa. Helsingin kaupungin kaupunkistrategiassa 2021 todetaan *“Mahdollistamme laadukkaan huippu-urheilijoiden koulutuksen ja valmennuksen ja turvaamme helsinkiläisten urheiluseurojen ja muiden järjestöjen edellytykset harrastustoiminnan järjestämiselle.”* Toteutuessaan virkistysalueista luopuminen tarkoittaisi kaupungin liikuntapaikkojen vähenemistä. Yksin suunnistukselle se tarkoittaa yli 12 000:n eri-ikäisen ja tasaisen liikkujan liikuntapaikkaa.

Pääkaupunkiseudun asukkaat tarvitsevat paikkoja luonnossa liikkumiselle ja fyysisen vireyden ja kunnon ylläpitämiselle. Liikunta- ja urheilutapahtumien järjestäminen sekä monipuolinen omatoiminen ulkoilu ja liikkuminen on sallittava nykyisessä laajuudessaan näillä alueilla myös tulevaisuudessa. Helsingin Suunnistajat vetoaa Helsingin kaupunkiin, jotta nyt keskustelun alla olevilla alueilla suunnistustapahtumat, hiihtäminen ja muu omatoiminen liikunta olisivat osa näiden alueiden tulevaisuutta.

Helsingin Suunnistajat ry

Lausunnon liite: kuvaus suunnistustapahtumien järjestämisestä

Helsingin Suunnistajat on yksi Suomen tunnetuimmista ja menestyneimmistä suunnistusseuroista. Seurassa ideoitiin 45 vuotta sitten Iltarastit kaupunkilaisten liikuttamiseksi ja sittemmin kuntosuunnistustapahtumat ovat levinneet koko maahan. Helsingin Suunnistajat on järjestänyt Iltarasteja vuodesta 1977 ja järjestää Nuuksion järviylängöllä nykyään noin 30 yleisölle suunnattua suunnistustapahtumaa vuodessa. Näissä on tehty vuosittain yli 12 000 suoritusta, joista valtaosa on tapahtunut kaupungin ulkoilualueilla. Yleisötapahtumien lisäksi seura järjestää alueilla viikottain pieniä lasten, aikuisliikkujien ja valmennusryhmien harjoituksia ja koulutustapahtumia. Näihin osallistuu muutamia tai muutamia kymmeniä liikkujia kerrallaan ja ikähaitari on alakoululaisesta eläkeläisiin. Helsingin Suunnistajien tapahtumiin osallistujat muodostavat alle 3% osuuden Nuuksion järviylängön käyntimääristä, mutta nämä ovat silti keskeinen osa pääkaupunkiseudun suunnistusharrastusta yleensä ja Helsingin Suunnistajien toimintaa erityisesti. Kaupungin ulkoilualueille olemme aina olleet tervetulleita ja yhteistyömme Helsingin kaupungin kanssa on sujunut erinomaisesti. Kiitämme myös Helsingin kaupungin ulkoilupalveluiden väkeä 8.12.2022 käydystä keskustelusta.

Seura järjestää vuoden aikana neljänlaisia tapahtumia: **Iltarastit** järjestetään noin 15 kertaa pääasiassa Luukissa, Pirttimäessä ja Solvallassa, mutta myös Salmassa ja Velskolassa.

Firmaliigassa on kuusi osakilpailua näillä alueilla, mutta ajoittain pyrimme pääsemään myös Haukkalammelle. Iltarastit ja Firmaliiga ovat kuntosuunnistustapahtumia ja niihin osallistuu yhden illan kuluessa 100–500 suunnistajaa vuodenajasta ja säästä riippuen. Näiden lisäksi järjestämme kesäkuussa kaksipäiväisen *kansallisen suunnistuskilpailun Helsinki O-Games*, jota pyrimme kierrättämään vähemmän suunnistetuilla alueillamme. Tänne tavoittelemme 1000 osallistujaa kummallekin päivälle. Neljäntenä vaihtoehtona pidämme yllä kaupungin pyynnöstä **kiintorasteja** Luukissa, Pirttimäessä, Salmassa ja Solvallassa. Kiintorastien yhteenlaskettujen kävijämäärien suuruusluokka on 4000 vierailua vuodessa.

Suunnistustapahtumat ovat monelle tuttuja vain lajin suurimman tapahtuman ja eniten medianäkyvyyttä saavan Jukolan viestin kautta. Se ei kuitenkaan edusta tyypillistä suunnistustapahtumaa tai -kilpailua, joissa osallistujamäärä on korkeintaan 10 % Jukolan vastaavasta. Jukolan viestiin osallistuu yhden vuorokauden aikana 20 000 suunnistajaa. Viestitapahtuman luonteesta johtuen urheilijat lähtevät yhtä aikaa ja jokaisella rastilla käy vähintään yksi henkilö jokaisesta joukkueesta, eli 1600 juoksijaa, ja TV-rasteilla määrä voi olla jopa tuo 20 000. Lisäksi Jukolan kilpailukeskuksessa on katsojia, huoltajia ja toimitsijoita toiset 20 000 henkilöä ja se tarvitsee 20 ha kovapohjaista aluetta [3]. Jukolan viestin kohdalla maaston kuluminen on paikoin selvästi nähtävissä, mutta kulumista tapahtuu vain pienellä osalla maastoa ja sielläkin ennallistuminen tapahtuu yleensä muutamassa vuodessa [4].

Kun verrataan Helsingin Suunnistajien järjestämiä tapahtumia Jukolaan, tapahtumiemme luontovaikutukset jäävät valtavan paljon pienemmiksi useasta syystä:

- Isossa kansallisessa kilpailussa osanottajamäärä, 1000 henkilöä, on 5 % Jukolasta ja kilpailukeskuksessa eivät käy muut kuin urheilijat ja satakunta toimitsijaa. Kilpailukeskus tarvitsee alle puolen hehtaarin kokoisen alueen pellolla tai metsässä, jonne ei pystytetä telttaa raskaampia rakenteita.
- Kuntosuunnistustapahtumissa osallistujia on vielä vähemmän, alle 3 % Jukolan määrästä. Jo osanottajamäärien takia maaston kuluminen jää pieneksi. Tapahtumakeskus tarkoittaa pakettiautoa, peräkärryä ja yhtä telttaa ja se mahtuu noin yhden aarin alueelle. Usein paikalla toki on myös Suunnistajan kaupan pakettiauton ja teltan kokoinen myyntipiste.
- Kansallisessa kilpailussa kilpailijat on iän ja sukupuolen mukaan jaettu noin 40 sarjaan (alle 8 v — yli 85 v), joissa osallistujia voi olla vain muutama ja suurimmillaankin noin 50. Jokaisella sarjalla on oma ratansa, joten yhdellä rastilla käy vain pieni osa kaikista osallistujista.
- Iltarasteilla ja Firmaliigassa tarjolla on kuusi eri rataa, jolloin yhdellä radalla on aina alle 100 suunnistajaa. Samassa rastipisteessä käyvien suunnistajien määrä on siis pieni.

Keinomme maaston kulumisen rajoittamiseen eivät kuitenkaan rajoitu pelkästään osanottajien lukumäärään, vaan ratojen suunnittelulla pääsemme vielä parempiin tuloksiin.

- Emme valitse rastipisteeksi herkkää luontokohdetta.
- Käytämme samaa kohdetta rastipisteinä seuraavissa tapahtumissamme aikaisintaan kahden vuoden kuluttua edellisestä kerrasta.
- Voimme merkitä karttaan esimerkiksi maanomistajan kanssa sovitun alueen kielletyksi alueeksi, jonne ei saa mennä. Suunnistajat eivät silloin mene sinne.
- Kansallisissa kilpailuissa ja kuntosuunnistustapahtumissa ei lähdetä yhtä aikaa kuten Jukolan viestissä, vaan kaikki lähtevät matkaan eri aikoihin. Tästä seuraa, että suunnistajat eivät juokse jonossa ja kulje samaa reittiä, vaan jokainen valitsee oman reittinsä, ja kulkee vähän eri kohdassa maastossa.
- Periaatteessa suunnistaja voi valita minkä tahansa reitin kulkiessaan maastossa, mutta yleensä hän valitsee helpoimman, suorimman tai nopeimman. Rataa suunniteltaessa tämä tiedetään, ja ratamestarit pystyvät ennakoimaan suunnistajien käyttämät reitit. Kun pystymme ennakoimaan tietyn radan osallistujamäärän ja reittivaihtoehdot, sijoitamme rastit siten, että houkuttelevat reitit välttävät herkästi kuluvat alueet.
- Lisäksi on syytä todeta, että jalkineina piikkarit on kielletty kaikissa suunnistustapahtumissa Suomessa.

Nämä toimenpiteet ovat osa normaalia suunnistustapahtuman ratasuunnittelua ja niiden takia maastoon jääneitä jälkiä kansallisen kilpailun jälkeen ei suurimmassa osassa aluetta muutaman päivän kuluttua pysty enää havaitsemaan. Olemme saaneet Helsingin kaupungin virkamiehiltä positiivista palautetta sekä Haltialanmetsän että Kivikon linnoituskallioiden suojelualueiden

hoito- ja käyttösuunnitelmien valmistelun yhteydessä: *"Helsingin Suunnistajien oma ohjeistus kilpailujen haitallisten luontovaikutusten vähentämiseksi on toimiva. Muut käyttäjätahot voivat luoda vastaavia ohjeistuksia yhteistyössä kaupungin luonnonsuojeluviranomaisen kanssa."*

Metsä on areenamme ja haluamme osaltamme olla mukana huolehtimassa siitä, että suunnistusta voidaan jatkaa myös tulevaisuudessa. Suunnistukseen lajina kuuluu sisäänrakennettuna luontokasvatus. Se näkyy yleisenä suhtautumisena luontoon ja roskaamattomuuteen. Kun kisakeskus puretaan ja alue käydään läpi, sieltä löytyy ehkä kourallinen roskia, vaikka paikalla on ollut 1000 henkilöä kahtena päivänä.

Viitteet:

1. Helsingin kaupungin omistamien Nuuksion ulkoilualueiden luonnonhoitosuunnitelma vuosille 2004-2013
https://www.hel.fi/static/hkr/julkaisut/Nuuksion_LHS_2004_2013.pdf
2. Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma lausunnolle 2022. [Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma lausunnolle \(2022\)](#)
3. Verkkosivu Tietoa Jukolasta <https://jukola.com/tietoja-tapahtumasta/>
4. Tutkimus Jukolan viestin kasvillisuus ja maaperävaikutuksista 1995-1999
https://jukola.com/wp-content/uploads/2018/11/Kerava-Sipoo-Jukolan_ymp%C3%A4rist%C3%B6selvitys.pdf